

Sygn. akt III CZ 81/12

POSTANOWIENIE

Dnia 16 listopada 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Irena Gromska-Szuster (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa J. D.

przeciwko Gminie Miasta K.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 listopada 2012 r.,

zażalenia powódki na postanowienie Sądu Apelacyjnego

z dnia 28 czerwca 2012 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 28 czerwca 2012 r. Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną powódki od wyroku tego Sądu z dnia 24 lutego 2012 r.

Stwierdził, że w skardze kasacyjnej wniesionej przez zawodowego pełnomocnika powódki z wyboru zawarty był wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych, jednak nie załączono do niego oświadczenia obejmującego szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania powódki. W związku z tym Sąd Apelacyjny na podstawie art. 102 ust. 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594, ze zm. - dalej: „u.k.s.c.”) zwrócił wniosek o zwolnienie od kosztów zarządzeniem z dnia 5 czerwca 2012 r. i wezwał pełnomocnika powódki do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w terminie tygodnia pod rygorem odrzucenia skargi, przesyłając mu także odpis zarządzenia z dnia 5 czerwca 2012 r.

W zakreślonym terminie pełnomocnik powódki nie uiszczył opłaty od skargi kasacyjnej ani nie złożył wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych wraz z wymaganym oświadczeniem o stanie majątkowym, złożył natomiast pismo procesowe z dnia 13 czerwca 2012 r., w którym zakwestionował zasadność zwrotu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych oraz stwierdził, że powódka nie jest w stanie uiszczyć żądanej kwoty opłaty od skargi kasacyjnej, o czym świadczy jej wniosek z dnia 10 maja 2011 r. o zwolnienie od opłat i załączone do niego oświadczenie o stanie majątkowym, rodzinnym i dochodach, a także postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 27 maja 2011 r. o zwolnieniu jej od kosztów sądowych i ustanowieniu adwokata z urzędu oraz nieobciążenie kosztami postępowania apelacyjnego w wyroku z dnia 24 lutego 2012 r.

Sąd Apelacyjny, odrzucając skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., stwierdził, że oświadczenie majątkowe podpisane osobiście przez stronę ma walor dowodowy, a oświadczenie takie złożone przez powódkę w Sądzie Okręgowym datowane jest na 9 maja 2011 r., a więc nie wykazuje jej aktualnego stanu majątkowego.

W zażaleniu na powyższe postanowienie pełnomocnik powódki zarzucił naruszenie art. 102 ust. 2 i 4 u.k.s.c. oraz art. 398⁶ § 2 k.p.c. i wniósł także o rozpoznanie na podstawie art. 380 k.p.c. zarządzenia z dnia 5 czerwca 2012 r. o zwrocie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, zarzucając mu naruszenie art. 130¹ § 1¹ k.p.c. Zarzucił, że we wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych złożonym w skardze kasacyjnej powódka zawarła uzasadnienie tego wniosku informujące, że w aktach sprawy znajduje się pełne udokumentowanie jej wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych z dnia 10 maja 2011 r. oraz postanowienie Sądu pierwszej instancji z dnia 27 maja 2011 r. uwzględniające ten wniosek i ustanawiające adwokata z urzędu, którego umocowanie wygasło po uprawomocnieniu się wyroku Sądu drugiej instancji. W skardze kasacyjnej zawarto również stwierdzenie, że sytuacja majątkowa i życiowa powódki nie uległa zmianie i nadal nie stać jej na uiszczenie opłaty sądowej. Nie było zatem podstaw, w ocenie skarżącego, do zwrotu wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej, gdyż w tych okolicznościach zbędne było składanie nowego oświadczenia o stanie majątkowym, rodzinnym i dochodach, które ma jedynie ułatwić sądowi sprawne i kompetentne rozstrzygnięcie wniosku o zwolnienie od kosztów, co było możliwe w oparciu o znajdujące się w aktach dokumenty.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 102 ust. 1 i 2 u.k.s.c., zwolnienia od kosztów sądowych może domagać się osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone oświadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sporządzone według ustalonego wzoru. Jeżeli oświadczenie takie nie zostało złożone albo nie zawiera wszystkich wymaganych danych, stosuje się art. 130 k.p.c., jednakże, zgodnie z art. 102 ust. 4 u.k.s.c., trybu tego nie stosuje się, jeżeli wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych bez wymaganego oświadczenia złożyła strona reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego. Wówczas przewodniczący zwraca wniosek o zwolnienie od kosztów bez wzywania o uzupełnienie tego braku formalnego wniosku.

Złożenie przez stronę określonego w powyższym przepisie oświadczenia jest więc zarówno wymaganiem formalnym wniosku o zwolnienie od kosztów jak i konieczną przesłanką jego uwzględnienia. Jest też wskazanym przez ustawodawcę środkiem dowodowym, za pomocą którego strona ma wykazać zasadność wniosku o zwolnienie od kosztów. Zgodnie z art. 102 ust. 2, musi to być oświadczenie złożone osobiście przez stronę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów, a nie przez jej pełnomocnika procesowego w jej imieniu. Złożenie oświadczenia „według określonego wzorca” nie oznacza konieczności sporządzenia pisma procesowego na urzędowym formularzu, dlatego do oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku i dochodach nie ma zastosowania art. 130¹ k.p.c. Oświadczenie to powinno zawierać wszystkie dane wymagane według art. 102 ust. 2 oraz informacje określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 31 stycznia 2006 r. w sprawie określenia wzoru oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby fizycznej ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu cywilnym (Dz. U. Nr 27, poz. 200), jednak nie musi być złożone na urzędowym druku oświadczenia, którego wzór stanowi załącznik do tego rozporządzenia (porównaj między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2007 r. I PZ 30/06, OSNP 2008/5-6/73).

W rozpoznawanej sprawie obowiązkiem pełnomocnika powódki było zatem załączenie do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, zawartego w skardze kasacyjnej, oświadczenia złożonego osobiście przez powódkę o jej stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania. Oświadczenia tego nie mogło zastąpić zawarte we wniosku pełnomocnika odwołanie się do dowodów obrazujących stan rodzinny i majątkowy powódki wynikający ze złożonego oświadczenia z dnia 10 maja 2011 r. i jego stwierdzenie, że stan ten nie uległ zmianie. Oświadczenie to bowiem obrazowało sytuację sprzed ponad roku, a więc nie było dowodem wykazującym, że również obecnie powódka nie jest w stanie uiścić kosztów sądowych, zaś stwierdzenie pełnomocnika, że stan ten nie zmienił się nie mogło być uznane za wystarczające i miarodajne w świetle przyjętego przez ustawodawcę wymogu osobistego złożenia przez stronę określonego oświadczenia

(porównaj też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 października 2006 r. V CZ 65/06, niepubl.).

Wobec niezłączenia przez zawodowego pełnomocnika powódki do wniosku o zwolnienie od opłaty od skargi kasacyjnej wymaganego oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania powódki, obowiązkiem przewodniczącego, wynikającym z art. 102 ust. 4 u.k.s.c., było zwrócenie wniosku bez wzywania o uzupełnienie tego braku formalnego. Zarządzenie z dnia 5 czerwca 2012 r. jest zatem prawidłowe.

Zarządzenie to, jako niezaskarżalne, stało się prawomocne z chwilą wydania, a zatem prawidłowo przewodniczący, doręczając pełnomocnikowi powódki jego odpis, wezwał go do uiszczenia opłaty od skargi kasacyjnej w terminie tygodniowym pod rygorem odrzucenia skargi. W określonym terminie pełnomocnik nie złożył ponownego wniosku o zwolnienie od tej opłaty wraz z oświadczeniem, o którym mowa w art. 102 ust. 2 u.k.s.c., co przerwałoby bieg terminu do uiszczenia opłaty kasacyjnej, ani nie uiścił tej opłaty. Prawidłowo zatem Sąd Apelacyjny odrzucił skargę kasacyjną na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Najwyższy oddalił zażalenie jako nieuzasadnione (art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).